

REDACTIA

ra4, Str. Aulloh (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulloh (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fr. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Bánffy dispăre.

(§) Bánffy d'odată cu retragerea de la guvern dispăre și de pe terenul politicii maghiare. *A. Sa l'a numit mareșal de curte.* Va trebui deci să și depună mandatul și la desbaterile politice ale țării va putea să participe cel mult ca membru al Casei Magnaților.

Insuși grația M. Sale arată vederile Curții: asemeni șovinisti nu mai trebuie să joace rol în politică și să înăsprescă relațiunile și așa destul de încordate dintre naționalități.

Politicianul care patru ani de zile a ținut țeara în ferbere, care a făcut alegeri mobilizând două corpuri întregi de armată peste toată țeara și din a cărui ordin s'au împușcat 33 alegători și alți numeroși au fost răniți de gloanțe și baionete, vestitul pașă din Dietă și de la Bistrița-Năsăud, dispăre de pe terenul politic.

Cu dnasul dispăre tipul urgisit al șovinistului care mărirea neamului său o vedea numai în nimicirea celorlalte naționalități. Dispare — să sperăm — primul ministru care pentru scopuri electorale aduna pe cale ilicită bani, făcea promisiuni, intimida și mai presus de toate persecuta cu o sălbăticie cum numai un om cu inclinări încă asiatice e capabil.

Disparițiunea lui este în același timp o lovitură pentru întreaga clică șovinistă a lui Tisza. Căci ei au fost dușul rău al partidului guvernamental. Ei au născocit apucătura să loviască în naționalități și să și câștige astfel merite „patriotice” când pentru revoltătoare abuzuri opinia publică maghiară începea să-i judece.

Ziarele maghiare ne și anunță, că clică tiszaișta este într-o adevărată descompunere. I-s'a luat îndeosebi arma cea mai eficace de a influența asupra opiniei publice: presa. Mikszáth își închisese ziarul „Országos Hírlap” numai cu câteva zile înainte de căderea lui Bánffy, de la care a primit (din fondul secret) 30.000 fl. pentru a plăti datorile ziarului, chestie discutată de altfel și în Dietă. Ear' lui Gajary d'asemeni i-au dat drumul de la „Nemzet” și „Magyar Ujság”, semioficioasele partidului guvernamental.

Faptul acesta poate și el să contribuie mult la schimbarea în bine a situațiunei încât privește stavilirea între Unguri a șovinismului sălbăteț și intoleranței iraționale ce clică Tisza propovăduia cu atâta aparat și efect.

Că însuși Ungurii au simțit de mult încă de mult necesitatea să scape de clică aceasta, dovadă e că sub guvernul Szapary li s'a și dat o lovitură strașnică tiszaiștilor. Fiul marelui rabiner căzuse fără glorie la Cerna-Sibiului; Gajary de asemeni; Ifszaky se alesese numai cheituid peste o sută de mii; Mikszáth, Ifszay și alții din clică numai în alegeri parțiale au mai fost aleși,

după ce Szapary vėzuse că nu poate să reziste presiunii bătrânului „Ganef”.

Guvernul lui Bánffy a fost însă prielnic acestei cohorte, încât ea și-a adunat eară forțele și ajunsese stăpână pe țeară.

Natural, că acum, când stilul cel mai tare al acestei campanii de exploatare se duce, clică primește o lovitură de moarte. E în interesul păcii din patrie și a obștei ungurești ca din această clică să nici nu se mai ridice nimeni la rol de conducere.

Încât ne privește pe noi, naționalitățile, disparițiunea lui Bánffy este o răsunare. Satisfăcuți vom fi însă numai când vom vedea că se schimbă radical întreg sistemul și după ce am scăpat de domnia „caporalului de panduri”, ne va ajuta soartea și împrejurările să scăpăm și de pașalele cu cari în lunga lor domnie Tisza și Bánffy au împânat ceață nenorocită țeară.

Vocă Sėrbilor a rėsbit. „Alkotmány” de la 3 c., publică un articol foarte favorabil Sėrbilor, intitulat „Ex-lex”-ul în biserica sėrbească”. Scrie între altele:

„Biserica sėrbească se află într-o stare afară de lege. Increderea Sėrbilor noștri din Ungaria în statul ungar căt privește respectarea legilor și în simțul său de dreptate e șguduită din temelie. Silințele de împăciuire ce țin de zeci de ani sunt pe punctul de a se prăpădi și e chestiune numai de timp scurt, ca și Sėrbii cei mai credincioși simțemintelor ungare ne vor întoarce spatele.”

Starea aceasta tristă impune dorința urgentă flectării partid din parlament, ca fără amănare să atragă atenția asupra afacerilor bisericești sėrbești, pe care le-au provocat numai Bánffy și patriarhul Brancovici. Fostul ministru-preșident a precizat starea afară de lege nu numai în Ungaria, dar' cu capu-i bădăran și mâna scelerată a ajutat într'acolo, ca și biserica sėrbească să ajungă în ex-lex”.

Povestind apoi fazele și intrigile prin care a trecut lupta Sėrbilor de la întrunirea congresului din 1897 încoace, „Alkotmány” scrie:

„Pe Szėll îl așteaptă rolul, ca să stărpească păcatele lui Bánffy. Situația e limpede. De hatrul patriarhului Brancovici, Bánffy a ațțat pe toți Sėrbii în contra statului ungar. O naționalitate mare toată din cauza unui om. Lucrurile trebuie îndreptate grabnic, fără amănare.”

Noul guvern nu este îndatorat cu nimic patriarhului Brancovici, prin urmare poate da curs liber legii și hotăririlor congresuale. Să fie mehiz undeva într'o monăstire sėrbească. Noi nimic n'avem a face cu treaba, dar' vroim să fie respectată legea nu numai printre noi, ci mai ales printre naționalități.”

E datorința sfântă a dietei a o face din punctul de vedere al bunului renume al statului. Să sperăm, că peste puțin vom putea vesti, că congresul bisericesc va fi convocat.”

Din Budapesta.

3 Martie.

Vice-presidenți ai Dietei s'au ales Tallian și Daniel.

In ședința de azi Dieta a votat proiectul de indemnizare, în sensul cerut de ministrul Lukács, anume ca legea să aibă putere și retroactivă; contra proiectului au vorbit Kossuth și Barabás.

A făcut mare senzație aici știrea sosită din Fiume, de unde se vestește că în urma agitațiunilor croate și a intervenției dela Viena, tricolorul maghiar a fost luat jos de pe clădirile erariale.

Grănițerii în primejdie.

Din Bistrița primim o știre de cea mai mare gravitate pentru locuitorii grănițerii din ținutul Năsăudului. Se intenționează adevăc un nou și cumplit atac asupra Românilor năsăudeni, atac îndreptat contra averilor private ale acelorora.

Pe când era încă Bánffy tare și mare se auzise, că deputatul mame-luc Ciocan, în însoțire cu mai mulți Tirtani, umblă după concesiunea de-a putea clădi o cale ferată în valea Someșului, spre Bucovina. Nu știa însă nimeni, că de unde vor stoarce banii de lipsă pentru aceasta.

Timp de doi ani au decurs pertractări, s'au făcut măsurări și planuri diferite, și numai acum iasă la iveală că în ce mod vrea Ciocan și comp. sub egida guvernului, să fericască pe Năsăudeni.

Umblă adevăc cei interesați pe toate căile și folosesc toate mijloacele de-a îndupleca pe comunele grănițerești, ca ele să contribuie la construirea liniei ferate cu 500.000 fl. v. a. pe cari însă neavându-i în bani gata, să contragă un împrumut, pentru a cărui asigurare apoi ele să și intabuleze averile lor imobile: munții, pădurile, pășunile etc.

Va să zică, comunele din avutul lor să mijlocească importarea litelor străine, cari vor suga și ruina ținutul, până astăzi înfloritor, și totodată să se espună pericolului, ca la cas dacă nu vor pute plăti regulat interesele și capitalul împrumutului, atunci să li-se vëndă și averile nemiscătoare, prin ceea-ce ar ajunge poporațiunea la sapă de lemn.

Nu-i vorba, admirabil plan: a da deodată două lovituri de moarte.

Pericolul este foarte mare; bărbății, cari au obligamentul de a veghia asupra bunului și avutului grănițerii năsăudeni, au sfânta datorința de a împedeca realizarea unui plan atât de sdrobitor pentru sėrmanul popor. Inteligența română din Năsăud și jur să spună în fine hotărât și deschis guvernului, că Ciocan nu mai are nici o trecere la grănițerii; că tot ce vine de la acest și prin acest individ nu numai că e primit cu cea mai mare nelcredere, ci mai mult, după atâtea esperiențe triste, după atâtea chinuri și suferințe, Românii din ținutul Năsăudului nu mai vreau să audă nici de numele aceluia, care în loc de a fi recunoscător și mulțumitor, și astăzi făurește numai lovituri și desastre pe toate terenurile.

Vorbirea — program a lui Szėll.

Cu prilegiul înfășurării guvernului înaintea celor două case ale parlamentului, Szėll urmează următorul șir de idei și puncte:

Mai întâiu vorbește despre „complicațiuni periculoase” din lunile trecute și exprimă bucuria, că stările constituționale sunt puse la loc; și așa fiind, el „aduce pacea”, nu numai pe hărtie, ci sinceră, pe toate terenurile.

Expune apoi în trăsături mari „programul muncii”, pe care voește să o îndeplinească guvernul cu parlamentul, anume: întâiu și întâiu alegerea presidului; provisorul bugetar (indemnity de 4 luni); justificarea prin lege specială a conducerii statului de la 1 Ianuarie încoace; provisorul pe un an al legii despre armată și legea despre recruiți pe anul curent. Provisorul pe anul curent al pactului economic cu Austria; în proiectul acesta de lege, va fi deja introdusă așa zisa „formula lui Szėll”, că adevăc fiind-că „nu s'a ajuns cu Austria la încheierea pactului în sensul §. 61 al art. de lege XII. 1867, pentru Ungaria a venit situația de a-și înființa vama autonomă”.

După votarea acestui proiect de lege vor veni la rând: pactul cu Croația și bugetul anual al țării. Judecătoria Curiei în materie electorală, „pentru stavilirea unor abuzuri electorale”; dar Szėll nu vrea încă de astădată să intre în amănuntele modificărilor de făcut; căci — zice — „vom mai avea timp”, să se discute despre aceasta.

„Schimbarea unor paragrafi din regulamentul casei”, e punctul ce urmează în programul muncii; en se va referi la: votările nominale, votări simple și când se poate admite când nu discuția. Privitor la §. 204, care dă voie presidentului a exclude deputați din ședința și în care Tiszaiști voeau să introducă și dreptul de a se folosi spre acest sfârșit și forță armată, în cas de renitență, pe baza învoelii stabilite prin text special cu opoziția, Szėll se exprimă, că „dacă asupra cutărui membru al casei s'ar pronunța excluderea, el se va pleca de la sine, fără de a se întrebuinta nici o măsură represivă dinaintea verdictului rostit în înțelesul regulamentului Dietei și va recunoaște de dorința sa morală a i-se supune”.

După votarea acestor legi urmează discutarea proiectelor de legi privitor la pactul economic definitiv, de încheiat până la 1903 respective până la 1904 și în care se va introduce aceeași clăusulă ca și în provisorul pactului amintit mai sus. Și fiind-că formula aceasta Szėll o deduce din legea dualistică, el spune textual:

„De când știu gândi și simți politicește, și am rămas credincios acestei legi; mă alipesc la ea cu toată înfrința și convingerea mea, deoarece o privesc ca o astfel de alcătuire, care a pus, pe timpuri neprevăzute de îndepărtate, pe base stabile și drepte, chestiunile ce isvoresc din legătură; și care, regulând și descriind drepturile și datorile noastre ce isvoresc din sancțiunea pragmatică, a asigurat națiunei libertatea, propășirea neatrănătoare și dezvoltarea pe toate terenurile”. . . . Cătră sfârșitul acestei părți a vorbirii spune încă odată: „Da, mă alipesc de fiecare literă a artic. de lege XII. din 1867, stau pe el și pe această basă voesc să lucrez”.

NOUȚĂȚI

Arad, 4 Martie n. 1899.

Din incidentul plecării din Arad a I. P. S. Sale noului mitropolit Ioan Mețianu. Luni înainte de amiază se va servi în biserică catedrală o doxologie, la care va asista întreaga preoție din diecesă. După serviciul divin se va face o manifestațiune la curtea episcopescă, unde d. C. Gurban, noul protopop al Boroș-Ineului, va ține o cuvântare.

Avis.

Inteligența și în genere Români din Arad și provincie sunt rugați pe Luni, 6 Martie 1899 a., amezi la 12 oare a se intruni în localul cabinetului de lectură a „Asociațiunii naționale aradane”, de unde întreaga inteligență și popor vor pleca la reședința Episcopescă, pentru de a felicita pe Înalt Prea Sfinția Sa Archiepiscop și Metropolitan Ioan Mețianu.

Arad la 3 Martie 1899.

Comisiunea exmisă:

Dr. George Vuia, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Liviu Tamașdan, Ioan Rațiu, Petru Truția.

Contrații dela „Telegraful” să nu uite că seria de articole privitoare la activitatea decedatului mitropolit Miron n'am început-o de cât atunci, când nepoții s'au apucat să facă istorie, și să-l treacă pe unchiul lor în rândul arhierilor mari. Nu puteam răbda să se falsifice în felul acesta istoria. Dar astfel s'ar incurgia ori ce om cu înclinațiuni rele, știind că e destul să ajungă în slujbă mare ori la demnitate înaltă, să aibă nepoți ori lingșitori pe cari i-a ridicat din nimica, și iute trece la nemurire dobândind după moarte în istoria neamului și ertarea păcatelor. Că am calomniat memoria decedatului Miron prin nimic nu dovedește „Telegraful”. Noi însă am dovedit toate aserțiunile noastre, aducând de mărturie bărbați ca d. n. Moșonyi și Babes, ale căror păreri numai măgulitoare n'am fost pentru metropolit.

Cât despre cele privitoare la I. P. S. Sa actualul metropolit, iarăși credem că dăm un răspuns temeinic „Telegrafului” reproducând adresa în care d. Pavel Rotariu, preten și sfetnic în cereurile I. P. S. Sale d-lui Ioan Mețianu, în colorii atât de vii și cu o convingere atât de bărbătească face tabloul activității bisericesti a fostului nostru episcop. Dar despre „imposanta majoritate” cu care a fost ales I. P. S. Sa d-l Mețianu, „Telegraful” ar face bine să nu se laude atât, că noi bine știm cum s'a făcut „verbulugul” celor 10 voturi peste majoritatea recerută.

Viceșpan suspendat. Ingâmfatul viceșpan al comitatului Făgăraș a fost suspendat din post. Causa suspendării e amestecul în hoția cassarului comitatens. Ungurii din Făgăraș deplâng scârta lui Kapocsányi Mór, care a fost unul dintre cei mai dârji maghiarisatori.

Urmăriți. Azi e septemăna a fost chemat la poliție redactorul nostru responsabil dl. *Rassu Șiriani* și a fost ascultat pentru publicarea Apelului dlui Dr. *Aurel Lazar*, avocat în Oradea, care din incidentul prigonirii celor 17 studenți de la facultatea de drept, apelase la simțul național al Romanilor, rugându-i să ajute pe studenții strămtorați. Poliția a crezut că s'a făcut *colcă* și haid, a și fost gata cu urmărirea. Alături a fost ascultat în Oradea-mare și dl Dr. *Aurel Lazar*.

În comitatul Aradului nu mai există opoziție maghiară, pentru-că toți Ungurii, cari erau oposanți, aparțineau partidei lui *Apponyi*. Acum că s'a făcut fusiunea, *Wittmann*, *Atzél*, *Vasarhelyi* și alții, toți au trecut sub aripile calde ale stăpânirii. Ne închipuim bucuria. Ce? e glumă să stai,

magnat fiind și nemeș, douăzeci și atâția ani tot în opoziție?! Ovreei însă nu se vor fi prea bucurând de această fusiune, care le face o serioasă — concurență.

Chirotoniri și chirotesiri. Dl. *Ioan Giorgea*, ales protopop al tractului Buteni, a fost chirotonit ieri de preot. Tot ieri a fost chirotonit și dl. *Nicolae Cusman*, ear' dl. preot *Petru Serb* a fost chirotesit de protopop prin însuși Excelența Sa. Dl. *Serb* e nou alesul protopop al tractului *Belu* din *Bihor*.

Nou candidat de avocat român. Dl. *Eugen Șimonca*, unul dintre cei 17 tineri eschiși de la academia de drepturi din *Oradea-mare*, a făcut la universitatea din *Cluj*, cu un succ s strălucit, ultimul rigo-roso în științele juridice. Inteligentul tiner — după-cum ni-se comunică — va intra în cancelaria advocațională a dlui *Fejér* din *Borosineu*.

Băcs acasă! Vestitul delapidator *Băcs Nándor* a fost adus ieri eară „acasă”, în temnița *Aradului*. Fusese anume ținut mai multe săptămâni în casa nebulilor, căci *Băcs* fusese atât de cuminte să urmeze și el exemplul lui *Pulszky* și să simuleze nebulie. Vorba e însă, că el n'are frate deputat guvernamental și astfel apucătura n'a fost adoptată de medici. Astfel pertractarea finală va continua și *Băcs* nu va scăpa de pedeapsa meritată.

Pricopsire. Fiind vacantă demnitatea de preot în *Sân-Miclăușul mare*, consistorul din *Arad* s'a grăbit să trimită acolo ca administrator pe d. *V. Negru*, preot din *Igrăș*, nepotul economei fostului nostru episcop. Dacă ar mai ține sistemul acesta, desigur că ori cine altul ar concura și s'ar alege, n'ar vedea cu grabă întărirea.

Duel american. Funcționarul ministerial *Mille* s'a împușcat fiind-că trăsese bilă neagră înainte de asta cu patru ani. Causa duelului a fost gelosia în dragoste. Sinucidal a fost de 22 ani.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele *Kneippiane*.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în *Oravița* (*Krassó-Szörény m.*)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

„Revista ilustrată” în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de *C. E. Franzos*, *Cântec*. Poezie de *G. Coșbuc*. Ornatele (*Udajdele*) preoților idolatri. *Tipuri* de *S. P. Simonu Când* te ved. Poezie de *Nițu Din* propria ei putere. *Novelă* de *G. Simu*.

ULTIME ȘTIRI

3 Martie.

Din Viena.

În dieta Austriei-de-jos s'a făcut propunerea ca raportorul lui „*Neue Freie Presse*” să fie oprit de a intra pe galeria ziariștilor. Propunerea n'a ajuns la vot astăzi.

O a doua propunere făcută de câtră deputații antisemiți, ca *Ovreei să fie excluși dela întreprinderile lucrărilor publice în Austria-de-jos*, a fost predată spre examinare comitetului administrativ al țerii.

Editor: *Aurel Popovici-București*.
Redactor responsabil: *Ioan Giorgea*.

a bisericii și a neamului nostru, un *Alexandru Moșonyi*, un *V. Babes* și alții la astfel de ocațiuni — ca a bună oară la sus pomenitul act electoral — trebuie să se lase predomniți și despectați de spini și buruienile sădite și cultivate de sânta dreptăți a *Archiepiscopului din Arad*, pentru ca să poată și ea (floarea) cel puțin vegeta în pământul nobil și sublim în care a încolțit și fructificat de atâta timp.

Ca în cazul de sub întrebare, așa peste tot și în genere, competenții candidați la primul loc, cei mai calificați, mai îndreptățiți, mai bune meritați, trebuie să cadă ori sacrificiați să fie din partea alegătorilor îndreptățiți, — în dragul principior mai înalte ori în dragul păcii și buneii în țelgeri — față de concurenții mai slabi ori chiar necalificați.

Față de concurenții solizi, modesti, pătrunși și edificați spiritual și cuvântului legii: să nu agiteze poporul, să nu-l seducă, să nu-l corumpă etc., înving totdeauna cei, cari despectează aceleia, cari preocupă pe alegătorii îndreptățiți, în timidență, terorizează, seduc etc.

Sfânta dreptăți arhierescă din *Arad*, tot-oana a binecuvântat și binecuvântează ostel de învingeri!

Preasfinția persoană arhierescă, din *Arad*, face omenilor promisiuni în contra dreptului electoral și a sfinței libertăți a alegătorilor: promite oficii de înșetatori, preoți, protopopi și își dă și forma sa ca ei sub ea să se facă pregătiri și tătoemiri, ca cele de sus; altădată face promisiuni „pe sfânta cruce” de pe piept, mai târziu uită de ele sau se precugetă altcum, și suferă ca credincioșii de rând și rusnici să spună în față: „Ai mințit *Măria-Ta*”. Sute și sute de alți credincioși i-o spun în dos, dar în localuri publice, pe strade, între martori și Preasfinția Sa — nu se alterează!

Aceasta Preasfinția persoană aude, i-se spune verbal sau prin epistoale cum abuzează ticăloși și nemernici de firmă și prin aceasta: de vaza și autoritatea episcopului diecesan, dar înalta persoană tăce și suferă — n'are nici habar de toate aceste, nici măcar pe unul dintre cei mai notorii ticăloși și nemernici nu l'a tras la răspundere pentru astfel de fapte.

Legea — regulamentul de disciplină sunt litere moarte; — voința proprie a Preasfinției Sale este totul: pe unii îi chinuie, terorizează fără cauză și motiv. — pe alții, criminali formali, îi remunerază și distinge. De o moralizare tinită prin aplicarea severității și dreptății în cauzele de disciplină — nu e nici vorbă. Toți blastemă nedreptatea ce li s'a făcut și se conjură a se răsbuna asupra bisericii.

Corporațiunile noastre bisericesti-scolare cele mai înalte, cele de primul rang în Diecesă, au devenit niste păpuse ridiculoase mișcate prin sfoara manoperată de ghiarele ascunse!

În Sinodul eparchial nu e posibil să străbătă alegătorii cu candidații lor, de cumna acesta e de coloritul opozițional sau proscris din partea Preasfinției Sale. Sinodul întreg este și în aparință și de fapt o corporațiune de oameni fără voința proprie: unul sau doi, străbătăți în el ca prin firul acului, sunt priviți nimic mai mult ca cântice ajutate nimice, totuși avea o dobândă: o scurtă vreme omorâtă.

Așa dar se duce și Crăciunescu de astădată să pribegească, deși încă nu știa încătrău. Acest detaliu li era grozav de indiferent; el își făcea de regala căștiorile fără plan și țință, făcând popas unde da Dumnezeu.

Ajuns la gară se rezolvă pentru Elveția. Societatea din cupeul său nu contribuie cu nimic la ameliorarea dispoziții sale. Erau tuiști obiectivități de a studia fiecare potecă de țeară prin care treceau, ba își dedau seamă chiar și de mușinoarele din cale.

Dar ce-l interesa pe amicul nostru în starea sufletescă, dacă aici era saș, ear' colo eborș, sau că își apar ruinele unui castel, ear' colo piscul unui ghetar! Rar a-reaca câte o privire prin ferestra, doar' a văzut el adeseori asemenea lucruri, ba și de o mie de ori mai frumoase!

Iulie.

(Va urma.)

lătră pe stele. De independență, de autoritate, de joc nepreocupat nu mai poate fi nici vorba în această eparchie.

Tocmai așa stăm cu Consistorul! Cel ce cutează a folosi cutare remediu de drept apelând la acest for suprem Diecesan, de cumva se atinge de voința ori de grația Preasfinției Sale, se face numai ridicol; în întreg Consistorul nu află nici un vot nepreocupat sau atât de curajos, ca să cuteze a părtini dreptatea. Și din contră cel ce lucră în conșteiere cu voința Preasfinției Sale, poate cere de la Onor. Consistor ori ce pe lume, chiar și mirozenii ce numai în infern ar fi să sălășluească, și de sigur i-se vor da.

Nestatornicia a devenit lege și regulă fără excepțiune în Consistorul din *Arad*. Astăzi se hotărăște alb, mâne negru; astăzi se clasifică o parochie ca aparținătoare la clasa primă, mâne o clasifică de clasa a 2-a sau a 3-a și vice-versa.

A forma și imulți caractere firme, nobile, curate — este „terra incognita” pentru Preasfinția Sa din *Arad*; a ruina și distruge pe cele existente sau observate în diecesă, aceasta este ocupațiunea cea mai predilectă a Preasfinției Sale. Mijloacele spre ajungerea acestui scop nu se aleg. Nu oameni independenți, nu caractere firme, nu inimi și suflete curate, ci păpuși, obiele și trădători li trebuie Preasfinției Sale în gjurul și apropierea sa. Numai pe acestia li suferă și menagează — pe cealaltă li respinge, blamează.

Salutea publică nu înșuflă nici o îngrijire sericasa în *Arad*; fătărnicia și perfidia deși unite, dăunătoare și condamnabile din partea moralei bisericesti și deșositoare, nedemne de un prelat bisericesc, sunt plante ce se plămădesc cu predilecțiune, ba chiar arme de guvernare, în diecesă *Aradului*; dregători aleși (?) totdeauna intră în funcțiunile lor pe aripile corupțiunii, ambițiunii nemoderate individuale; corupțiunea despectarea sau violarea legii laparochiate cu terorismul purces din interese egoistice particulare: aceste servesc ca umerii lor triumfali când e vorba de a se da expresiune entuziasmului fals și prefăcut față de „aleși” (?) Cu un cuvânt zis: nemulțumirea e generală între credincioși; durerile sufletesti, de tot aândăci; demoralisarea, lătră peste măsură în diecesă, ales în părțile băntăre; în comune până mai ieri elaltăferi curat de legea noastră, se ridică și sfîntea bisericii greco-catolice!

Preasfințitul dl. episcop din *Arad* cu om, accesibil de la fire pentru întreprinderi speculative materialistice, nu-și pune țiermuri activității sale de această natură: nu voește să deosebească materialismul de idealism; ei din toate îi pe toate căile face de o potrivă speculă! Se mândrește cu sporiul material obținut în diecesă, prin care crede că a salvat totul; pentru puțin profit sau câștig material lovește simțul de dreptate, pietate, moralitate și prin aceasta păgu bește enorm interesele morale ale diecesei — pentru un hîid de linte, cei câștigă.

Nu numai simptomele, ei chiar dovezi și fapte necontestabile tradau incubarea anarchiei în diecesă. Există de ani de zile comitete parochiale renitente, revoluționare, cari nu execută hotărârile consistoriale, cari declară pe față că le desprețesc și nu le iau în considerare; există ici colea câte o comună, cu câte două comitate parochiale doodată și Consistorul se află imposibil față de ele; există caseri numărătoare prin cari se constată că în unele comune Consistorul este fără putere; nu poate construnge pe unul sau altul să facă socoteala despre averile bisericesti; există preoți singuratici cari nu se supun ordinațiunilor valabile ale autorităților bisericesti; dacă-s suspinși, ei totuși funcționează; există exemple că cutare învătător nu își primește salariul, deși Consistorul dispune. Există un legion întreg de fapte anarchice.

Excelență! dacă aș pute nutri speranța, că voi sta de față cu cutare for judecătorească în cauză nu aș întrelăsa producerea dovezilor recerute civile; nu aș întrelăsa citarea faptelor la toate punctele, la fiecare construcțiune din această plânsoare a mea. Dacă aș voi, ca acest dureros și amărăcios incident să nu rămână în cereurile cele mai restrinse, nu aș fi sigur la subscrierea acestei prea dure-roase plânsoari, ei mii și zeci de mii de credincioși corralgionari ași afla, cari ar subscrie o cu ambele mâni etc. etc.

Timișoara, în 29/9 Octomvrie 1891.

A. Excelenței Voastre devotat fiu sufletesc:
P. Rotariu,
advocat, redactor, presid. în comitetul paroch., deputat la sinodul pretpresbit., la cel eparchial și la congresul român național bisericesc.

„NĂDLĂCANA“

Institut de credit și economii societate pe acții în Nădlac.

Convocare

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii societate pe acții „Nădlăcana“ sã invită prin aceasta la

I-a adunare generală ordinară

care se va ține în Nădlac Duminică în 19 Martie 1899 st. n. după amiază la 2 ore în localitatea institutului

300 1—1

OBIECȚELE:

1. Raportul anual al Direcțiunii; bilanțul anului de gestiune 1898 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
3. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere în sensul §-lui 47.
4. Modificarea statutelor

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu 24 ore înainte de adunare la casa institutului în Nădlac.

Nădlac, 2 Martie 1899.

Aureliu Petrovieiu.
președintele institutului.

ACTIV:		Contul Bilanț		PASIV:	
Casa în numărar	4.905 97	Capital social:			
Cambii de bancă	161.216 61	1000 buc. acții à 50 fl.		50.000	
Spese de protest	21	Depuneri spre fructificare		43.724 35	
Diverse conturi debitoare	266	Cambii reescomptate		69.347	
Mobiliar	913.70	Fondul de rezervă		29 12	
după amortisare de	91.37	Interese transitoare		886 40	
	822 33	Diverse conturi creditoare		140 25	
		Profit curat		3.104 79	
	167.231 91			167.231 91	

DEBIT		Contul profit și pierderi		CREDIT.	
Interese:		Interese dela cambii de bancă		8.769 72	
pentru dep. spre fructit. 2.241.33		Competință de scris		608 25	
pentru capitalul social 70.43	2.311 76	Provisiuni		411 40	
Spese:					
Salare, chirie imprimate, registre,					
spese de postă și altele de birou	3.481 76				
Contribuțiune:					
directă și 10% după interese dela					
depuneri	799 75				
Amortisare din mobiliar	91 37				
Profit curat	3.104 79				
	9.789 43			9.789 43	

Nădlac, 31 Decembrie 1898.

Nicolau Chicin m. p.
director-executiv.

Aurel St. Șulufin m. p.,
comptabil.

DIRECȚIUNEA:

Aureliu Petrovieiu m. p.   Sofroniu Chicin m. p.   Iosif Luțai m. p.   Dimitriu Fejer m. p.   Constantin Țireac m. p.   Gheorghe Vidican m. p.
president.   Onya Mitru m. p.   Teodor Drăgan m. p.   Mihail Opre m. p.   Pera Ones m. p.

Comitetul de supraveghiere.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă

Sava Raicu m. p.   Demetriu Roman m. p.   Mihail Chicin m. p.   Samson Lugoșanu m. p.   Romul Nestor m. p.,
președinte.